

EUROVEGAS: LA DESPROTECCIÓ DEL NOSTRE ESPAI AGRARI

CONDEMNEN L'AGRICULTURA PERIURBANA

L'espai agrari del Baix Llobregat ha estat subjecte a contínues especulacions des de fa dècades, però sens dubte és ara quan passa per un dels moments més difícils. L'actual projecte Eurovegas ha demostrat que aquest sòl agrari proper a Barcelona segueix estant en seriós perill malgrat la seva declaració oficial com a sòl no urbanitzable de valor agrari des de fa més de tres dècades per part del Pla general metropolità de 1976, condició reforçada per un instrument urbanístic com és el Pla especial de protecció i millora del Parc Agrari del Baix Llobregat (aprovat per Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona el 2004) i posteriorment per un instrument de planificació territorial com és el Pla territorial metropolità de Barcelona (aprovat pel Govern de Catalunya el 2010). Significativament, aquest darrer el declara sòl d'especial protecció pels seus valors ambientals i agrícoles.

El Consorci del Parc Agrari del Baix Llobregat va néixer a l'any 1998 de la voluntat perseverant de la pagesia (representada per Unió de Pagesos de Catalunya, en lluita constant pel manteniment de l'agricultura periurbana des de la dècada de 1970), els 14 ajuntaments involucrats, el Consell Comarcal del Baix Llobregat, la Diputació de Barcelona i, des de 2006, la Generalitat de Catalunya. Aquesta figura ha estat capaç de dotar d'un projecte estratègic i viable de desenvolupament agrari que atany 3.000 hectàrees de sòl agrari de gran qualitat a la vora de Barcelona i d'un teixit productiu agrari viu, dinàmic i competitiu. Cal no perdre de vista que aquestes 3.000 hectàrees són resultat d'un acord històric, després d'anys de lluita de la pagesia per la defensa d'aquest espai agrari, i resulten d'un pacte que ja representa un retrocés ostensible respecte a la superfície de sòl agrari que el Pla general metropolità de 1976 havia protegit (sota la clau 24), superfície que, de fet, era molt inferior del que encara era agrari a mitjans de la dècada de 1970.

Localització del Parc Agrari del Baix Llobregat

La pagesia juga un paper fonamental en la preservació i gestió dels espais agraris de Catalunya, i aposta per la preservació de l'agricultura en general, i de la periurbana en particular, des del convenciment que aquesta agricultura és estratègica per al proveïment d'aliments de proximitat i qualitat, fet fonamental per a la millora de la salut de la ciutadania i per assegurar el dret legítim a l'alimentació. Al mateix temps aquesta agricultura és generadora d'una gran diversitat natural, de nínxols d'ocupació i d'un paisatge periurbà de qualitat. No obstant això, en molt casos es pot veure amenaçada per continues pressions de les ciutats que releguen l'activitat agrària a un espai cada vegada més limitat al voltant d'aquestes ciutats, espai amortidor d'impactes urbanístics, industrials i d'infraestructures (veure la Carta de l'Agricultura Periurbana, 2010¹).

¹ Consorci del Parc Agrari del Baix Llobregat, Fundació Agrotèrritori i la Xarxa Agrotèrritorial. 2010. Carta de l'Agricultura Periurbana. http://www.agrotèrritori.org/ficha.php?id_nivell2=15#doc533

El seguiment del procés de negociació entre els promotors del projecte Eurovegas i l'Administració (departaments de Presidència, Territori i Sostenibilitat, Economia i Coneixement i Empresa i Ocupació) està essent possible únicament a través dels mitjans de comunicació i les plataformes socials en contra de l'especulació del territori (algunes ja existents i d'altres de nova creació). Es tracta d'una manera de fer que no mereix més que una crítica contundent, ja que no es respecten els procediments més elementals de transparència i de bones pràctiques per part de l'administració pública i es contravé clarament el Conveni d'Aarhus², del qual Espanya és signatari, així com bona part de la legislació en matèria d'urbanisme i medi ambient pel que fa a la informació pública.

Encara avui dia tot són conjetures al voltant del projecte, començant per la seva ubicació i extensió final i acabant pel seu potencial impacte econòmic i com a generador d'ocupació. Des del principi ha sonat molt forta l'alternativa de localitzar-lo a les terres agràries del Parc Agrari del Baix Llobregat, però sembla que també s'han valorat altres alternatives que el govern de Catalunya encara no ha revelat. D'altra banda, la dimensió territorial del projecte tampoc s'ha aclarit, però tot indica que la construcció es desenvoluparia per fases, la primera de 200 hectàrees, i que podria arribar fins a un total de 800 hectàrees.

L'any 2010, en el debat del Parlament de Catalunya sobre el sector agrari³, el Sr. Mas (aleshores cap de l'oposició i actualment president de la Generalitat de Catalunya), en nom del grup parlamentari de Convergència i Unió, situava el sector agrari com un sector estratègic per al país, en aquests termes:

"El sector agrari és estratègic per diferents motius [...]; per la salut, i això va a favor dels productes que es fan a Catalunya [...]; pel manteniment i millora del medi natural i de la protecció del medi ambient, i si cada cop hi ha menys pagesos i la tendència és que n'hi hagi menys en el futur, ens els haurem d'inventar, haurem d'agafar funcionaris perquè vagin a protegir el nostre medi ambient, és estratègic això? [...]; perquè atesora valors que formen part de la nostra identitat, a on més que en el món agrari hi ha el valor de l'esforç i de la superació individual [...]; podríem no dependre tant del que són les produccions primàries, del que són les produccions de la pagesia. Aquí tenim una oportunitat per no dependre tant de fora, com a europeus, aprofitem-la, perquè, si no, podem arribar també en aquest sentit a prendre mal, no?"

Tenint en compte l'entusiasme amb que la mateixa persona ha acollit l'estrany Eurovegas i la localització que ha escollit, convé preguntar-se si tant ha canviat l'agricultura de 2010 a 2012 perquè el Sr. Mas pensí alguna cosa diferent? És que l'agricultura del Parc Agrari del Baix Llobregat, que destina el 75% de la seva producció de fruites i verdures al mercat metropolità, no és estratègica per al nostre país?

La resolució d'aquest mateix Debat exposa entre altres l'acord de l'apartat "a" del punt 1 del segon apartat (II: Polítiques destinades al desenvolupament rural sostenible del territori) en el qual el Parlament de Catalunya insta al Govern a desenvolupar mesures essencials pel sector agrari:

"a) Protegir i promoure el sòl per a usos agraris i l'eficiència d'aquests usos per tal d'incrementar la capacitat de producció alimentària de Catalunya, i amb aquest objectiu: ... Sisè. Desenvolupar, en el marc del Pla territorial general de Catalunya, el Pla territorial sectorial agrari. Setè. Presentar al Parlament un projecte de llei d'espais agraris, que estableixi la definició jurídica del terme espai agrari, que determini les finalitats d'ordenació d'aquests espais, per tal de poder-los preservar, ordenar i gestionar, i que doti el sistema dels recursos econòmics i humans necessaris."

² http://www.mediterranea.org/cae/aarhus_convenio.htm.

³ Resolució 671/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el món agrari, 14 d'abril de 2010. 12 pp.

D'altra banda, de manera premonitòria ja fa uns anys, tot i que crèiem no fora possible, a *La Vanguardia* (26 de setembre 2006, pàgina 62) podíem llegir com el Sr. Enric Reyna, president de l'Associació de Promotors de Catalunya, afirmava que:

"En cinc o deu anys la trama urbana inclouria noves zones, com el Parc Agrari del Baix Llobregat".

L'operació era fàcil, tal com explicava Reyna:

"Tots els promotors, tant empreses locals com les d'àmbit nacional, comprem sòl rústic en les proximitats de les zones urbanes i, d'acord amb els ajuntaments, gestionem la seva transformació en sòl urbà perquè creixi la ciutat".

La resposta dels partits polítics al projecte Eurovegas no s'ha fet esperar. Per una banda, ICV ha mantingut una oposició clara i contundent insistint que el Govern s'està carregant el consens sobre el model del Parc Agrari del Baix Llobregat i hipoteca el territori sense parlar-ho amb els seus representants⁴. ERC, en la mateixa línia, també demana al Govern de la Generalitat la màxima transparència i la informació⁵. Per la seva banda, el PSC no s'oposa frontalment al projecte fins no conèixer tots els detalls i opina que cal escoltar totes les inversions que aspirin a donar llocs de treball⁶. Mentrestant, a arrel de la moció en contra de ICV, l'actual Conseller d'Agricultura, el Sr. Pelegrí, ha trencat el silenci i s'ha mostrat clarament a favor d'atraure la instal·lació, tot i que ha negat que s'hagi decidit la seva ubicació definitiva al Baix Llobregat⁷.

Tot i que en els darreres anys s'ha fet un gran esforç per ordenar el territori de Catalunya aconseguint desenvolupar bona part dels diferents instruments de planejament territorial, les exigències que "imposa" el projecte Eurovegas amenacen amb retrocedir en el model de coordinació, regulació i limitació del creixement urbanístic dels municipis i en el camp de la protecció, gestió i ordenació del sòl no urbanitzable. L'arquitectura institucional dissenyada el 1983 amb la Llei de política territorial de Catalunya i culminada amb l'aprovació de bona part dels plans territorials parcials els darrers anys corre un seriós perill i, al capdavall, tot plegat ens situa en un escenari predemocràtic en que es posen en dubte els mecanismes de control democràtic de les decisions territorials. A la vegada, l'administració dimiteix de dur a terme una ordenació territorial seriosa i equilibrada, tot deixant en mans de la iniciativa privada l'esdevenidor del territori català.

Una vegada més queda demostrada aquesta visió esbiaixada del territori amb la qual les terres agràries es consideren un territori buit i que estan al servei de les necessitats del procés urbanitzador, en aquest cas de caràcter clarament especulador. Ens sembla lamentable que, tal vegada, es pugi arribar a rebutjar la construcció d'Eurovegas a l'àmbit del Parc Agrari del Baix Llobregat, per qüestions tècniques com l'alçada màxima dels edificis o la pretesa impossibilitat de construir una avinguda rectilínia.

Només el fet d'haver donat audiència i oportunitat a aquest projecte, mitjançant processos de negociació opacs, ha tingut un efecte reclam amb el que ràpidament han aparegut noves propostes aprofitant la situació, com per exemple la construcció del denominat Gran Hipòdrom de Catalunya, instal·lació que fa anys està cercant lloc per localitzar-se prop de Barcelona. En efecte, tot i que finalment Eurovegas no s'arribés a construir, el mal ja està fet. A Catalunya, la

⁴ La Malla (18.04.2012) <http://www.lamalla.cat/infolocal/noticies/article?id=1024883>

⁵ ERC (15.03.2012) <http://locals.esquerra.cat/elprat/article/12668/posicionament-erc-el-prat-sobre-projecte-eurovegas>

⁶ La Vanguardia (02.04.2012) <http://www.lavanguardia.com/politica/20120402/54280338248/psc-reitera-eurovegas-no-es-el-modelo.html>

⁷ Diari de Girona (19.04.2012). *El Govern nega que la ubicació d'Eurovegas "estigui decidida"*. <http://www.diaridegirona.cat/catalunya/2012/04/19/govern-nega-que-ubicacio-deurovegas-estigui-decidida/557932.htm>

credibilitat sobre la funció del planejament territorial i urbanístic per a la preservació, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agraris i naturals, que pugui aprovar el Govern català o el Parlament de Catalunya, està quedant en entredit ja que els valors que es reconeixen per establir una protecció sembla que fàcilment es poden menystenir i que, a partir d'ara, es caracteritzaran per la seva volatilitat que, sense cap tipus pudor, els governants utilitzaran com a criteri per acceptar ofertes destructores com la construcció d'un complex com Eurovegas o d'altres ofertes que puguin esdevenir.

Amb aquesta reflexió, la Fundació Agrotèrritori pretén mostrar el seu rebuig contundent a aquesta agressió al territori, en línia amb els plantejaments manifestats per Unió de Pagesos de Catalunya, La Trama Urbana, el Centre d'Estudis del Baix Llobregat, Justícia i Pau o la plataforma Aturem Eurovegas – Salvem el Delta del Llobregat, entre altres. Si bé estem d'acord amb els plantejaments d'aquests altres col·lectius, a nosaltres ens correspon posar l'accent en el fet que Eurovegas representa un menyspreu insultant a l'espai agrari i als valors que atresora. Aquest no és el model de desenvolupament territorial que volem ni l'estratègia que ens ajuda a sortir de la crisi i, una vegada més, ens manifestem a favor de la tramitació de la Llei d'espais agraris de Catalunya⁸ que faci possible la preservació real d'aquest recurs finit, bàsic en termes d'autosuficiència alimentària. Les conclusions del seminari "La futura Llei d'espais agraris de Catalunya" de l'any 2008 organitzat per la Fundació Agrotèrritori segueixen essent de punyent actualitat i impel·lim de nou a prendre-les en activa consideració.

Segueix-nos al Twitter

Facebook

o

envia'ns el teu comentari per a que el pengem a la nostra web.

⁸ El conseller d'Agricultura, el Sr. Pelegrí va assegurar que s'aprovaran durant aquest any 2012.